

Κ Ο Ι Ν Ω Ν Η Ι Κ Η
 Κ Ο Ι Ν Ω Ν Η Ι Κ Η
Κ Ο Ι Ν Ω Ν Η Ι Κ Η

Α Α Ρ Ρ Μ Ο Ν Ι Α
 Α Α Ρ Ρ Μ Ο Ν Ι Α
Α Ρ Μ Ο Ν Ι Α

Τεύχος 43

VII — 2015

I

Μια φορά κι έναν καιρό, στη Γερμανία και στο τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα, ήταν κάτι σοσιαλδημοκρατικά παλληκάρια που, αν και πατούσαν σε δύο βάρκες — το ένα πόδι στη Μεταρρύθμιση και το άλλο στην Επανάσταση —, προβλημάτισαν με τον επαναστατικό βερμπαλισμό τους την κρατική πολιτική και οικονομική ελίτ εκείνης της χώρας, της Γερμανίας. Ο τότε ηγέτης εκείνης της χώρας, ο Βίσαρκ, προχώρησε αμέσως στην χάραξη και άσκηση μιας πολιτικής για την πολιτική εξουδετέρωση αυτών των παλληκαριών: αφενός έθεσε εκτός νόμου την πολιτική τους ύπαρξη και αφετέρου υιοθέτησε μέρος — ενταγμένο βεβαίως σε διαφορετικό πλαίσιο — του μεταρρυθμιστικού τους προγράμματος. Καθιέρωσε μεγαλύτερη μισθολογική κλιμάκωση για την περαιτέρω διάσπαση της γερμανικής εργατικής τάξης, εγκαινίασε πολιτικές υγείας και πρόνοιας για ένα μεγάλο κομμάτι της εργατικής τάξης και την παροχή σύνταξης, αρχής γενομένης από τα κυβερνητικά και τα κρατικά υπαλληλικά στρώματα με πρόβλεψη επέκτασης αυτού του μέτρου και σε μεγάλο κομμάτι του ιδιωτικού τομέα. Κατόπιν νομιμοποίησε εκ νέου την πολιτική ύπαρξη αυτών των σοσιαλδημοκρατικών παλληκαριών, τα οποία, στερημένα πια από το μεταρρυθμιστικό τους πρόγραμμα, βρέθηκαν — παρά την θέλησή τους, όπως γρήγορα θα αποδεικνυόταν — στη βάρκα της Επανάστασης. Και επειδή, όπως γνωρίζουμε και από τον Μαλατέστα, α) κάθε οργανισμός (κράτος, κόμμα κ.λ.π.) μεριμνά πρώτ' απ' όλα για την αυτοσυντήρησή του, και β) η επανάσταση δεν είναι δεδομένη αλλά είναι εφικτή υπό προϋποθέσεις, αυτά λοιπόν τα παλληκάρια, που συν τοις άλλοις θεωρούσαν ότι κατέχουν και τους νόμους κίνησης της ιστορίας, κοίταξαν πια να εξασφαλίσουν το από δικό τους συμφέρον και όχι το — στα δικά τους μάτια — αφηρημένο γενικό συμφέρον της εργατικής τάξης. Την επόμενη εικοσαετία, 1890-1910, έκαναν σκληρά παζάρια για να εξασφαλίσουν θέση στα γερμανικά σαλόνια της πολιτικής και οικονομικής ελίτ. Η τελική συμφωνία επικυρώθηκε με τη θετική τους ψήφο στη γερμανική βουλή όσον αφορά τις πιστώσεις για τον περαιτέρω εξοπλισμό του γερμανικού στρατού — ληξιαρχική πράξη γέννησης του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Το πρώτο μεγάλο τίμημα αυτής της ενσωμάτωσης του Σοσιαλδημοκρατικού οργανισμού στον κρατικό οργανισμό ήταν τα εκατομμύρια των νεκρών εργατών/στρατιωτών στα πολεμικά πεδία των αντικρουόμενων καπιταλιστικών συμφερόντων. Αμέσως μετά τον πόλεμο, η ηγεσία του Σοσιαλδημοκρατικού οργανισμού μερίμνησε για την άγρια καταστολή της εργατικής εξέγερσης που ξέσπασε στη Γερμανία και για τη φυσική εξόντωση όσων μελών του οργανισμού αυτού συμμετείχαν στην εξέγερση με στόχο την Κοινωνική επανάσταση. Με τη βοήθεια και του Χίτλερ, ο οργανισμός απολυμάνθηκε από κάθε επαναστατική βλέψη και επικύρωσε και δημόσια, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τον ρόλο του ως διαχειριστή του "καπιταλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο". Η ουσιαστική αποκήρυξη εκ μέρους του της ταξικής πάλης γίνεται πια και τυπική και ρηματικά διατυπωμένη στο καταστατικό του, στο συνέδριο του 1953 (αν θυμόμαστε καλά). Αυτή η πορεία της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας ισχύει σε γενικές γραμμές σχεδόν για όλους τους δυτικοευρωπαϊκούς σοσιαλδημοκρατικούς οργανισμούς.

Στην ανατολική ευρώπη, η επικράτηση κατά την ρωσική επανάσταση της πλειοψηφούσας (μπολσεβίκικης) σοσιαλδημοκρατίας είχε ως αποτέλεσμα την ενσωμάτωση των κρατικών δομών στις δομές ενός σοσιαλδημοκρατικού οργανισμού, ώστε η συγχώνευση αυτών των δομών να του εξασφαλίζει το ενιαίο και αδιαίρετο (κράτος-κεφάλαιο-εργασία) της χάραξης και άσκησης πολιτικής, και κατ' επέκταση το αδιαίρετο της διαχείρισης της σχέσης κεφαλαίου-εργασίας. Και εκεί, δεκάδες εκατομμύρια εργάτες πλήρωσαν με τη ζωή τους την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης της πρωταρχικής συσσώρευσης, που κατέστησε τη Σοβιετική Ένωση υπερδύναμη. Βεβαίως αυτός ο οργανισμός/κόμμα αυτοχαρακτηρίστηκε πολύ γρήγορα "κομμουνιστικός" — βάζουμε σε εισαγωγικά τον όρο διότι κομμουνισμός σημαίνει βε-

βαίως κατάργηση και του κράτους και της κοινωνικής σχέσης κεφαλαίου-εργασίας — σε ανατολή και δύση, ανεξαρτήτως αν βρισκόταν στην εξουσία ή (στη δύση) στην αντιπολίτευση.

Στην δύση, μία από τις επιπτώσεις των αντικρουόμενων συμφερόντων του κρατικο-ιδιωτικού καπιταλισμού και του αιγιώς κρατικού ήταν και η σχετική ευκολία με την οποία γίνονταν αποδεκτές ορισμένες από τις διεκδικήσεις της εργατικής τάξης ώστε το "κοινωνικό" πρόσωπο και πρόσημο της δύσης να υπερτερεί αυτού της ανατολής. Αυτό βεβαίως ήταν κομμάτι μιας κυρίως μεταπολεμικής πολιτικής — ακολουθούμενης και από την δεξιά του κεφαλαίου και από την αριστερά του — που στόχευσε και πέτυχε να "κοινωνικοποιήσει" την εργασία ("σταθερή δουλειά για όλους") και να κεφαλαιοποιήσει την αυξημένη αγοραστική δύναμη (άμεσος μισθός) των μισθωτών, τον έμμεσο μισθό τους και τις αποταμιεύσεις τους. Αυτή η πολιτική οδήγησε σε έναν κύκλο καπιταλιστικής ανάπτυξης που προσέγγιζε σιγά-σιγά τα όριά της όταν από την αρχή της δεκαετίας του 1960 ευρύτερα και μισθολογικά κατώτερα στρώματα της εργατικής τάξης άρχισαν να διεκδικούν και για τον εαυτόν τους τα πλεονεκτήματα που απέρρεαν από την μεταπολεμική σχέση κεφαλαίου-μέρους της εργασίας. Η ριζοσπαστικοποίηση της εργατικής τάξης εκείνης της δεκαετίας φανέρωσε και τα όρια εκείνου του μεταπολεμικού κύκλου ανάπτυξης, διότι βεβαίως δεν μπορεί να υπάρξει καπιταλισμός δίχως π.χ. εφεδρικό στρατό εργατών (ανεργία), κακοπληρωμένες δουλειές, στα όρια της επιβίωσης εργατικά στρώματα, ανασφάλιστη εργασία κ.λ.π. Η ουτοπία των υπερασπιστών του "καπιταλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο" συνίσταται στη φράση "καλοπληρωμένη σταθερή αξιοπρεπή ασφαλισμένη και εξασφαλισμένη οκτάωρη δουλειά για όλους". Και ερωτάμε εμείς οι αφελείς: αν θα πραγματοποιόταν κάτι τέτοιο, αργά ή γρήγορα όλοι οι εργάτες θα γίνονταν πλούσιοι... και θα έπαυαν να είναι μισθωτοί (= **αναγκασμένοι** να δουλεύουν)* ποιος θα δούλευε τότε για τους καπιταλιστές; Συνεπώς, ο καπιταλισμός έχει θέσεις για **ορισμένους**, αλλά **όχι για όλους**. Και αυτή είναι η δύναμή του (ο αλληλοσκοτωμός των μελών της εργατικής τάξης για μια τέτοια πλεονεκτική θέση) αλλά και η αδυναμία του (η αλληλέγγυα δράση των μελών της εργατικής τάξης με στόχο την κατάργηση μιας ανθρωποφάγου και εκμεταλλευτικής κοινωνικής σχέσης και την εγκαθίδρυση μιας κομμουνιστικής σχέσης που εξασφαλίζει την υλική βάση για την απρόσκοπτη ικανοποίηση των ανθρώπινων ατομικών και κοινωνικών αναγκών).

Όπως γράφαμε στο προηγούμενο τεύχος, κάθε καπιταλιστική κρίση είναι αμετάκλητα εγγεγραμμένη στην ίδια την **καπιταλιστική** κοινωνική σχέση και οργάνωση. Προϋπόθεση κάθε επόμενου καπιταλιστικού κύκλου ανάπτυξης είναι η κρίση που αμετάκλητα προκύπτει από το γεγονός ότι ο προηγούμενος καπιταλιστικός κύκλος ανάπτυξης έφθασε στα όριά του. Φθάνει έτσι και η ώρα της κρίσης, κατά την οποία και μέσω της οποίας ικανοποιείται η πρώτη ανάγκη του κεφαλαίου για α) εκκαθάριση των ασθενών ή/και λιμναζόντων κεφαλαίων που, όντας τέτοια, φρενάρουν την περαιτέρω συσσώρευση και άρα πρέπει να απαξιωθούν (ώστε να απορροφηθούν από μεγαλύτερα κεφάλαια), και β) μεταφορά και επανάκτηση, εξ αυτού, όλων των περιουσιακών στοιχείων που αποκτά η εργατική τάξη με τους αγώνες της στη διάρκεια ενός κύκλου καπιταλιστικής ανάπτυξης. Η κρίση, δηλαδή, λειτουργεί ως ένας πρόσκαιρα ταχύρρυθμος ιμάντας μεταβίβασης πλούτου από την εργατική τάξη και τα μικρά/ασθενή κεφάλαια στα μεγάλα κεφάλαια και το κεφάλαιο γενικά. Ως εκ τούτου, με την εκάστοτε ανάπτυξη να λειτουργεί **κατά κανόνα** επιβεβαιωτικά όσον αφορά το "ορθόν" και "καλώς έχειν" της καπιταλιστικής κοινωνικής σχέσης και οργάνωσης, και με την κρίση να επενεργεί αρχικώς **σχεδόν πάντα** διαλυτικά όσον αφορά τους εργατικούς αγώνες και τις διεκδικήσεις τους, εξασφαλίζεται η ύπαρξη εργατικής τάξης πρόσφορης προς άγρια εκμετάλλευση. Ίδού, λοιπόν, γιατί δεν μπορεί να πλουτίσει η εργατική τάξη συνολικά και δια παντός — επιτρέπεται σε ένα κομμάτι της ο πρόσκαιρος πλουτισμός του διότι αυτό εξυπηρετεί τις ανάγκες συσσώρευσης του κεφαλαίου γενικά.

Από το 1890 κι ύστερα, και στο γενικό πλαίσιο που μόλις σκιαγραφήσαμε, ο ρόλος της σοσιαλδημοκρατίας (υπό όποια αμφίσημη: σοσιαλιστικά κόμματα, σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, "κομμουνιστικά" κόμματα και αποκόμματα, κόμματα "Δημοκρατικού Σοσιαλισμού" και λοιπών άλλων φραστικών ακροβατισμών) στην επιβίωση και, μάλιστα, στην ενδυνάμωση και επέκταση της καπιταλιστικής σχέσης ήταν και είναι καταλυτικός σε όλη αυτήν την συνεχιζόμενη μετάβαση από κρίση σε ανάπτυξη και ξανά σε κρίση και ξανά σε ανάπτυξη κ.ο.κ. Μέγιστο προσόν της, η ικανότητά της να αποσπά από την εργατική τάξη **ορισμένα** από εκείνα τα μέλη αυτής της τάξης που αποκτούν με τους αγώνες τους και με την επεξεργασία των βιωμάτων τους την γνώση όσον αφορά την πραγματική φύση και λειτουργία της καπιταλιστικής κοινωνικής σχέσης και οργάνωσης (γνώση προσβάσιμη σε κάθε έναν που εμπλέκεται πραγματικά σε τέτοιες διαδικασίες και όχι γνώση κάποιου "ιερατείου"), και τα αποσπά με δέλεαρ την εδώ και τώρα ανταμοιβή τους με την ένταξη σε έναν οργανισμό που εγγυάται ότι, ανεξαρτήτως της επίτευξης ή όχι της ουτοπίας που αναφέραμε

παραπάνω, το δικό τους μέλλον είναι εγγυημένο. Γίνεται, λοιπόν, ένας διαχωρισμός της ατομικής "τύχης" από τη συλλογική, κι όπως έλεγε κάποιος "ξεχνάς ποια μάνα σε γέννησε στο κλάμα και του εργάτη καβάλησε την πλάτη". Η προαναφερόμενη καπιταλιστική ουτοπία είναι λειτουργική διότι αποδεικνύεται αληθινή — εν μέρει, βεβαίως, αληθινή αλλά αυτό είναι αρκετό ώστε όλοι/ ο καθένας να τρέφει τη φιλοδοξία ότι αυτός, τουλάχιστον, θα μπορέσει να αποτελέσει μέρος αυτού του "εν μέρει". Ένας εργάτης που παίζει προπό, που ξύνει σκρατς κ.λ.π., φανερώνει την ενδεχομένως ασυνείδητη ευκολία με την οποία είναι έτοιμος να διαχωρίσει την ατομική του "τύχη" από τη συλλογική της τάξης του. Επιμύθιο: η "αμιγής" καπιταλιστική τάξη δεν μπορεί να αναπαραγάγει την καπιταλιστική κοινωνική σχέση γιατί α) αν είναι καλβινιστική, και με απόουσα την σοσιαλδημοκρατία, η αδιάκοπη μανιώδης συσσώρευση με έπαθλο την αυξημένη πιθανότητα εισόδου στη μελλοντική "βασιλεία των ουρανών" θα οδηγήσει στην κατάρρευση της κοινωνικής σχέσης (κατάρρευση που κάθε άλλο παρά ισοδυναμεί με Κοινωνική Επανάσταση, όπως μας δείχνουν πολύ-πολύ πρόσφατες καταρρεύσεις κοινωνικών σχέσεων)* και β) αν είναι κοσμική (μη θρησκευτική και με προτίμηση στην καταβρόχθιση του πλούτου που συσώρευσε ο μπαμπάς) συνήθως εμφανίζει πνευματική ατροφία και ανικανότητα αντίληψης περί την χάραξη των αναγκαίων για την αναπαραγωγή του καπιταλισμού πολιτικών. Μαμόθρεπτα σαν τον (Γιώργο) Παπανδρέου, τον Βενιζέλο, τον Σαμαρά και τον (Κυριάκο) Μητσοτάκη δεν μπορούν εκ φύσεως να ικανοποιήσουν τη σημερινή ανάγκη της ελληνικής πολιτικής και οικονομικής ελίτ να απαλλαγεί από μεγάλο μέρος του χρέους.

Το χρέος, λοιπόν. Αυτή είναι η λέξη που καθορίζει και καθρεπτίζει την πορεία του καπιταλισμού από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1970 κι εντεύθεν. Αν πριν, στον λεγόμενο και παραγωγικό κύκλο ανάπτυξης, είχαμε την κεφαλαιοποίηση της κοινωνικοποιημένης εργασίας και της αγοραστικής δύναμης, του έμμεσου μισθού και της εργατικής αποταμίευσης, τώρα, μετά δηλαδή τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1970 και στον λεγόμενο χρηματοπιστωτικό κύκλο ανάπτυξης ή τον κύκλο της κρίσης, για πολλούς, έχουμε την κεφαλαιοποίηση των χρεών: ατομικών, τραπεζικών, κρατικών, καλιφορνέζικων, του Ντητρόιτ, των "τίγρων της Ασίας" κ.λ.π.

Όπως αφήσαμε να εννοηθεί, η εκάστοτε καπιταλιστική κρίση δηλώνει πάντα μια αδυναμία να συνεχιστεί ένας εκάστοτε συγκεκριμένος καπιταλιστικός τρόπος συσσώρευσης. Ούτε μπορούν αενάως να αυξάνονται οι μισθοί και να κεφαλαιοποιούνται και να αποφέρει η κεφαλαιοποίησή τους τα εκάστοτε προσδοκώμενα κέρδη, ούτε είναι επιτρεπτός ο πλουτισμός της εργατικής τάξης συνολικά. Μπαίνει λοιπόν σε λειτουργία ένας καπιταλιστικός μηχανισμός απαξίωσης: κεφαλαίων και ανθρώπων (ενίοτε και με πολεμικά μέσα), κοινωνικών στρωμάτων και δεξιοτήτων. Εν παραλλήλω με την απαξίωση, η χοάνη της κρίσης απορροφά την απαξιωμένη περιουσία της εργατικής τάξης και, αναλόγως του μεγέθους της κρίσης, των μικρο-μεσαίων κεφαλαίων. Αυτό, όμως, συνεπάγεται πτώση ή δραματική μείωση της αγοραστικής τους δύναμης: η κρίση συσσώρευσης και η απαξίωση κεφαλαίων και ανθρώπων εμφανίζεται ως κρίση κατανώσεως και αυτή, σε πρώτη ανάγνωση, ως αιτία της κρίσης γενικά. Η ανάγκη διατήρησης της καταναλωτικής δυνατότητας, που πριν επιτυγχάνονταν μέσω της διεκδίκησης μισθολογικών αυξήσεων και προνοιακών επιδομάτων, τώρα επιτυγχάνεται με την επέκταση των πιστωτικών καρτών και των καταναλωτικών δανείων ακόμα και στο στρώμα εκείνο της εργατικής τάξης που αμείβεται με τον κατώτατο μισθό — δηλαδή, η εργατική τάξη προσπαθεί μέσω της πίστωσης να αναπληρώσει αρχικά το ποσοστό της αγοραστικής της δύναμης η οποία μειώνεται αδιάκοπα, και στη συνέχεια "υπερδανείζεται" για την αγορά κατοικίας, ενώ ένα σεβαστό τμήμα της τάξης "τα σπάει" στον Λεπιά, την Πίτσα, τη Βίσου, την Άντζελα... Ο τραπεζικός ανταγωνισμός στην παροχή πίστωσης ακόμα και σε ανέργους οδηγεί σε "μη εξυπηρετούμενα" δάνεια, σε τραπεζική ανάπτυξη-φούσκα, σε κατάρρευση τραπεζών, τα κράτη σώζουν τις ιδιωτικές τράπεζες κρατικοποιώντας τα χρέη τους — φορτώνοντας δηλαδή τα χρέη τους στις πλάτες των εργαζομένων και επιτρέποντας έτσι στα ιδιωτικά αφεντικά των τραπεζών να κρατήσουν στην τσέπη τους τα τεράστια κέρδη που είχαν οι τράπεζές τους προ κρίσης. Δίνουμε, εδώ, μια σχηματική αλλά απλή και όχι απλοϊκή εικόνα των πολύπτυχων καπιταλιστικών διεργασιών από τη δεκαετία του 1970 κι εντεύθεν — απλή και γι' αυτό πραγματική. Το γεγονός ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καπιταλισμός είναι πιο σύνθετα, είναι αναμφισβήτητο. Αναμφισβήτητο είναι, επίσης, ότι δεν μπορούν αενάως να μειώνονται οι μισθοί, οι συντάξεις, να κλείνουν καταστήματα, να περιορίζεται ποσοτικά και ποιοτικά το ανθρώπινο κεφάλαιο που λέγεται γνώση και που αναζωογονεί επιχειρηματικά την καπιταλιστική σχέση. Παντοτε, λοιπόν, η εργατική τάξη έχει να επιλέξει ανάμεσα στην Σκύλλα μιας ανεκτής επιβίωσης σε καιρό ανάπτυξης και στη Χάρυβδη της λιμοκτονίας σε καιρό κρίσης. Αυτή είναι η επιλογή που της προσφέρει ο καπιταλισμός. Η ίδια έχει βεβαίως ήδη επιλέξει πολλές φορές να εξεγερθεί, και θα εξεγείρεται, ώστε να απαλλαγεί από μια τέτοια αναγκαστική επιλογή.

"Υπάρχει ένα είδος Αριστεράς που είναι πιο χρήσιμη από τη Δεξιά. Πρόκειται για εκείνη την Αριστερά που μπορεί να κάνει όλα όσα δε θα μπορούσε να κάνει η Δεξιά."
Τζ. Ανιέλι (πρόεδρος της FIAT).

Θα παραθέσουμε κατωτέρω κάποιες δημόσιες δηλώσεις που κατά τη γνώμη μας πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπ' όψιν από κάθε έναν που θέλει να εμβαθύνει στα γεγονότα που μεσολάβησαν μετά τις εκλογές του Ιανουαρίου του '15, θυμίζοντας βεβαίως εν συντομία ότι μετά τις προηγηθείσες εκλογές του '12 σε όλα τα υπουργεία τοποθετήθηκαν στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ ώστε α) αφενός να εκπαιδευτούν στο "κυβερνάει" (αφού ήταν δεδομένη η νίκη του κόμματος στις επόμενες εκλογές) και β) να είναι ενημερωμένα τα στελέχη που θα αναλάμβαναν τα υπουργεία για την πραγματική κατάσταση σε κάθε υπουργείο. Να θυμίσουμε, επίσης, τις περναντζάδες του Δραγασάκη και του Σταθάκη από κάθε θεσμικό και άτυπο όργανο του μικρού, μεσαίου και μεγάλου ελληνικού κεφαλαίου (Σύνδεσμοι Ελληνικών Βιομηχανιών Αθήνας και Θεσσαλονίκης, Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Χρηματιστήριο, εμπορικοί σύλλογοι, ομιλίες σε "κλειστούς συλλόγους" και σε συνέδρια καπιταλιστών κ.ο.κ.) ώστε να καθουχαστούν αυτά τα όργανα ότι με κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ δεν επίκειται ένας "μετασχηματισμός της κοινωνικής σχέσης" — όπως εύστοχα το έθεσε κάποιος.

"Την 30ή Ιανουαρίου [2015] με επισκέφθηκε ο κ. Ντάισελμπλουμ για να με θέσει προ του διλήμματος: Μνημόνιο ή κλειστές τράπεζες."

Γ. Βαρουφάκης

"Ο λόγος για τον οποίο υπήρξε αποτυχία [στο τέλος Ιουνίου] στην εξεύρεση λύσης, ήταν ότι η ελληνική πλευρά αποσύρθηκε [από τη διαπραγμάτευση] όταν κατάλαβε ότι από αυτό το EUROGROUP δεν μπορεί να αποσπάσει "κούρεμα" χρέους."

Κυβερνητικός παράγοντας, συμμετοχός στη διαπραγματευτική ομάδα.

Προκήρυξη δημοψηφίσματος για την Κυριακή, 5 Ιουλίου.

Βράδυ της ίδιας Κυριακής βεβαιώνεται η ισχυρότατη επικράτηση του ΟΧΙ έναντι του ΝΑΙ. Βράδυ της ίδιας Κυριακής, μετά τη βεβαίωση του ΟΧΙ: "Ο ελληνικός λαός υπερέβη την ηγεσία του... Εκείνο το βράδυ (του δημοψηφίσματος) εισήλθα στο Μαξίμου πετώντας στα σύννεφα, με προσδοκίες για την απίστευτη γενναιότητα του ελληνικού λαού. Πολύ σύντομα συνειδητοποίησα ότι υπήρχε μια αρνητικά ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα για το πώς θα διαχειριστούμε αυτό το "όχι". Μερικές ώρες αργότερα επέστρεψα στο διαμέρισμά μου και υπέγραψα την παραίτησή μου"...

Γ. Βαρουφάκης

Αυτό λέει ο κ. Βαρουφάκης, που βεβαίως είπε επίσης ότι συμφωνεί με το 70% των δύο προηγούμενων μνημονίων.

Βράδυ της ίδιας Κυριακής, μετά τη βεβαίωση του ΟΧΙ: "η αστική τάξη θα απαντήσει".

Ευάγγ. Μείμαράκης

Ο ίδιος άνθρωπος, ο κ. Μείμαράκης, βεβαιώνει στη Βουλή ότι "η Ν.Δ. στηρίζει την Κυβέρνηση στις επικείμενες διαπραγματεύσεις [που κράτησαν 17 ώρες] με μόνο προαπαιτούμενο να φέρει εις πέρας την εντολή του ελληνικού λαού [της αστικής τάξης] για συμφωνία όσον αφορά το χρέος" [αφού το κόστος των μνημονίων ούτως ή άλλως το πληρώνει η εργατική τάξη κι όχι η αστική — συμπληρώνουμε εμείς].

Τί μεσολάβησε και ξαναβγήκε από το παρασκήνιο στο προσκήνιο ο κ. Μείμαράκης, η Ν.Δ. και τα άλλα απαξιωμένα από τον "ελληνικό λαό" κόμματα; Μεσολάβησε η συμπεριφορά της Κυβέρνησης ως εάν να είχε προκύψει από το δημοψήφισμα η επικράτηση του "Ναι". Ενώ η κυβέρνηση ανέμενε και προσδοκούσε μια επικράτηση του "ΟΧΙ" με μικρή μόνο διαφορά από το "ΝΑΙ", όλη αυτή η αποκάλυπτη επίθεση κατά του "ΟΧΙ" από κάθε απαξιωμένο πολιτικό πρόσωπο και εκφραστή της ελληνικής οικονομικής ελίτ, καθώς και από τους εταίρους στη διαπραγμάτευση, οδήγησε εν τέλει σε μια ισχυρή και ανεπιθύμητη για την Κυβέρνηση επικράτηση του "ΟΧΙ". Φοβισμένος, προς στιγμήν, ο κ. Μείμαράκης ότι ένα τέτοιο αποτέλεσμα ίσως βάλει σε πειρασμό κάποιους στον ΣΥΡΙΖΑ να παρέκκλινουν της προδιαγεγραμμένης συμφωνίας ΣΥΡΙΖΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΛΙΤ για πάση θυσία επίτευξη συμφωνίας με τους εταίρους όσον αφορά το χρέος, παρέκκλιση που θα δήλωνε απόπειρα "μετασχηματισμού της κοινωνικής σχέσης", δηλώνει αμέσως μετά τη βεβαίωση της επικράτησης του "ΟΧΙ", την Κυριακή το βράδυ, ότι "η αστική τάξη θα απαντήσει". Φοβισμένος και ο ΣΥΡΙΖΑ/Κυβέρνηση με την ισχυρή επικράτηση του "ΟΧΙ", καθουχάζει τον κ. Μείμαράκη με τον καλύτερο δυνατό τρόπο: προβαίνει σε μια κίνηση που κανονικά θα προέβαινε αν επικρατούσε το "ΝΑΙ" ή το "ΟΧΙ" με μικρή διαφορά — αναγγέλει τη σύγκληση των πολιτικών αρχηγών την επομένη ημέρα. Καθουχάζονται, έτσι, όλοι οι πολιτικοί εκφραστές των αναγκών του ελληνικού κεφαλαίου και δημιουργείται μια άτυπη "κυβέρνηση εθνικής ενότητας", και ως τέτοια προχωρά στη 17ωρη διαπραγμάτευση με στόχο την επίτευξη συμφωνίας για τη μείωση/επιμήκυνση χρονικής διάρκειας αποπληρωμής/ονομάστε το όπως θέλετε

του χρέους. Σε πρώτη ανάγνωση, και σε ό,τι αφορά το στόχο της μείωσης του χρέους, η διαπραγμάτευση απέτυχε. Όμως είναι σίγουρο ότι με τον έναν ή τον άλλον τρόπο μείωση θα υπάρξει.

Όπως είπαμε στο μέρος I, το χρέος είναι μετά τη δεκαετία του '70 το εργαλείο για την περαιτέρω επίθεση στην εργατική τάξη και την περαιτέρω συγκεντροποίηση του κεφαλαίου. Μην ξεχνάμε όμως και τον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό. Το χρέος θα μειωθεί, γιατί αυτό συμφέρει την ελληνική οικονομική ελίτ, αλλά δεν θα διαγραφεί, διότι έτσι θα διαγραφόταν το εργαλείο της ελληνικής οικονομικής ελίτ για τη συγκεντροποίηση περαιτέρω του ελληνικού κεφαλαίου. Από ένα σημείο και μετά, ένα διαρκώς διογκούμενο χρέος μέσω συνεχόμενων δανεισμών θα έχει ως αποτέλεσμα, η ίδια αυτή χοάνη που προς το παρόν ρουφά την περιουσία της εργατικής τάξης, τα μικρά και τα μεσαία κεφάλαια, στη συνέχεια, αργά ή γρήγορα, θα αρχίσει να ρουφά και τμήματα του μεγάλου κεφαλαίου. Ξεσυ και η συστράτευση της ελληνικής οικονομικής ελίτ με τον ΣΥΡΙΖΑ, και η πάση θυσία (με αντάλλαγμα, δηλαδή, την έτι περαιτέρω θυσία, μέσω των μνημονίων, της εργατικής τάξης, των μικρών και μεσαίων κεφαλαίων) μείωση του χρέους. Ολοφάνερα, η ελληνική οικονομική ελίτ δεν θέλει να είναι και η ίδια θύμα αυτής της συγκεντροποίησης κεφαλαίου και της καταλήστευσης που συνεπάγεται, προς το παρόν, για την εργατική τάξη και τα ασθενή μικρά ή μεγάλα κεφάλαια. Θέλει να είναι και για την ίδια επωφελές το νέο πλαίσιο επί του οποίου θα γίνουν οι ιδιωτικοποιήσεις και επενδύσεις. Πλαίσιο που διαμορφώνεται με την ίδρυση ανεξάρτητου ταμείου ιδιωτικοποιήσεων, με τη θέσπιση της διαδικασίας αυτοχρηματοδότησης των πτωχευμένων τραπεζών (που για τη διάσωσή τους θα "κουρεύουν", αρχικά, τους μετόχους και τους μεγαλοκαταθέτες τους), με την ανακεφαλαίωση των τραπεζών με επιπλέον 25 δισ. ευρώ, η οποία θα βαρύνει έτι περαιτέρω το δημόσιο χρέος, και με την διασφάλιση της ανεξαρτησίας/του ανεξέλεγκτου των διοικήσεων των τραπεζών, του ΤΧΣ και της ΕΛΣΤΑΤ.

Δεν είμαστε μάντεις ούτε φιλοδοξούμε να γίνουμε. Δεν είμαστε όμως και ταξικοί επαναστάτες με έλλειμμα και έλλειψη εργαλείων ανάλυσης των όσων κάθε φορά συμβαίνουν και στα οποία πάντα επεμβαίνουμε με στόχο να στρέψουμε τις εκάστοτε κοινωνικές εξελίξεις και συμβάντα προς τη μόνη κατεύθυνση που συμφέρει την τάξη μας: την Κοινωνική Επανάσταση. Γράφουμε αυτό το κείμενο εν θερμώ, εν παραλλήλω με την εξέλιξη των γεγονότων και εν παραλλήλω με την ταξική μας συμμετοχή στις κινητοποιήσεις της τάξης μας αυτές τις ημέρες — και σε κάθε επόμενες, βεβαίως. Έτσι, ενδεχομένως να χρειαστεί να αναδιαταχθούν σε ένα μελλοντικό κείμενό μας κάποιες δευτερεύουσες πτυχές της εδώ παρουσιαζόμενης ανάλυσής μας. Επιπλέον, και είναι παρεμπιπτόντως εδώ ευκαιρία να διευκρινίσουμε γιατί τα θεωρητικά κείμενα στην "Κ.Α." έχουν τέτοια "πρωτόλεια" πάντα μορφή, δεν ήταν ποτέ στην πρόθεσή μας να γράφουμε ολοκληρωμένα από κάθε άποψη κείμενα. Δεν θέλαμε ποτέ και δεν θα θελήσουμε ποτέ να πείσουμε (με τα κείμενά μας ή με τα λεγόμενά μας). Όταν πείθεις κάποιον, τον πείθεις μέχρι να βρει δέκα μέτρα πιο κάτω την ίδια ώρα, μίαν άλλη μέρα ή έναν άλλον χρόνο, έναν άλλον με μεγαλύτερη από εσένα πειθώ — κι αυτός ο κάποιος θα ακολουθήσει αυτόν με την μεγαλύτερη πειθώ. Εμείς θέλαμε και θέλουμε πάντα όχι να πείσουμε κάποιον αλλά να πεισθεί — να επεμβαίνει στα λεγόμενα και στα κείμενά μας με τρόπο ώστε, αν τα βιώματά του επικυρώνουν τη βάση/πρωτόλαιο κάθε κειμένου μας, να προχωρά κατόπιν ο ίδιος και με δική του ανάλυση στην ολοκλήρωση κάθε κειμένου. Επομένως, οι απόψεις κι οι ιδέες που θα διαμορφώνει στο κεφάλι του θα είναι δικό του έργο κι όχι αποτέλεσμα μιας χ ικανότητας πειθούς. Επομένως, ξανά, τα κείμενά μας θεωρούσαμε και θεωρούμε ότι πρέπει να επιτρέπουν μια τέτοια διαδικασία — γι' αυτό και έχουν τέτοια "πρωτόλεια" μορφή. Αυτό, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι σύντροφοι που προχωρούν σε αρτιότερες αναλύσεις γίνονται αμέσως και αυτομάτως υπόλογοι για κακές προθέσεις και υστεροβουλίες. Και οι δύο προσεγγίσεις γίνονται με την αυτογνωσία της κάθε πλευράς σχετικά με τα "όπλα" που διαθέτει στη μάχη για την αποφυγή εμπλοκής σε έναν ανταγωνισμό "μεγαλύτερης πειθούς" και στην καταπολέμηση του ακολουθητισμού. Τέλος, δεν θεωρούσαμε και δεν θεωρούμε αυτό που κάνουμε εμείς, ως "Κ.Α.", τόσο σωστό ώστε να έχουμε την αυταπάτη αλλά και την αξίωση να το κάνουν και οι άλλοι. Περιοδικά θεωρίας και προπαγανδιστικά φυλλάδια εξυπηρετούν τον στόχο της επίτευξης του κομμουνισμού με διαφορετικά μέσα.

III

λάδος — για να χρηματοδοτηθεί η **καπιταλιστική** ανάπτυξη — με επιτόκιο που έφθανε μόλις το 4% (το 1974, το επιτόκιο απλών καταθέσεων που έδιναν οι Τράπεζες ανερχόταν στο 26,9%) ή το 11,5% από το 1981, όταν το αντίστοιχο επιτόκιο καταθέσεων ανερχόταν στο 24,5%. Κατά τους υπολογισμούς της ΓΣΕΕ, αν δεν είχε γίνει η ληστική δέσμευση, μόνο το ΙΚΑ θα είχε στο τέλος της δεκαετίας του '90 αποθεματικά που θα υπερέβαιναν τα 30 τρισ. δραχμές. Η επόμενη ληστεία έγινε μέσω του Χρηματιστηρίου, όταν η κυβέρνηση Μητσοτάκη, το 1992, επέτρεψε την τοποθέτηση του 20% των αποθεματικών των Ταμείων σε μετοχές και τραπεζικές επενδύσεις υψηλού ρίσκου. Η δε κυβέρνηση Σημίτη ανέβασε στο 23% το ποσοστό των αποθεματικών που επενδύονταν από τα Ταμεία σε μετοχές. Όταν κατέρρευσε το Χρηματιστήριο, τα Ταμεία έχασαν 3,5 δισ. ευρώ. Νέα ληστεία πολλών δισ. ευρώ έγινε με τα διαβόητα δομημένα ομόλογα. Με το "κούρεμα" της 12ης Μαρτίου 2012, τα Ταμεία έχασαν άλλα 33 δισ. ευρώ.

Σε τί γλώσσα μάς μιλούσε ο ΣΥΡΙΖΑ και η κυβέρνηση μέχρι πριν λίγες ημέρες; Μας έλεγε ότι δεν πρόκειται να εφαρμοστεί ο "μνημονιακός" νόμος 3863/2010, για το ασφαλιστικό, και ότι δεν θα εφαρμοστούν οι αλλαγές που αυτός προέβλεπε από 1/1/2015. Ότι δεν θα εφαρμοστεί η ρήτρα μηδενικού ελλείμματος στα επικουρικά ταμεία, ότι "υπάρχουν άφθονες πηγές" χρηματοδότησης των Ταμείων, ότι οι συνταξιούχοι θα έπαιρναν τη 13η σύνταξη. Μέχρι και για "συνεννόηση" με τους συνταξιούχους, μας έλεγε, για το πώς θα τους επιστραφούν τα χρήματα, μετά την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, που έκρινε αντισυνταγματικές τις μειώσεις που υπέστησαν οι συντάξεις από το 2012 και ύστερα. Και, βεβαίως, σε αντίθεση με ό,τι μας έλεγε, έχουμε όλες αυτές τις ρυθμίσεις που γίνονται νόμοι "εν μία νυκτί". Και όχι μόνον αυτές. Ο νόμος 3863/2010, με τροπολογία που κατατέθηκε την τελευταία στιγμή, την Τετάρτη (15/7/2015) το βράδυ, όχι μόνο θα εφαρμοστεί αναδρομικά από 1/1/2015 αλλά θα συμπεριλάβει ακόμα και εκείνους που είχαν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι 31/12/2014, σε αντίθεση με ό,τι προέβλεπε ο συγκεκριμένος νόμος που αφορούσε όσους θεμελιώναν δικαίωμα μετά την 1/1/2015.

Σε αντίθεση με τι έλεγε, τί **έκανε** ο ΣΥΡΙΖΑ και η κυβέρνηση σε όλες τις φάσεις της διαπραγμάτευσης; Σε κάθε φάση της υιοθετούσε όλο και ληστικότερες ρυθμίσεις σε βάρος της εργατικής τάξης και των ασθενέστερων κεφαλαίων με την ελπίδα και τον στόχο της επίτευξης εν τέλει συμφωνίας για την απομείωση του χρέους. Ούτως ή άλλως, είχε εξ αρχής δεχθεί την ορθότητα κατά 70% των μέτρων των δύο πρώτων μνημονίων. Ολοφάνερα δεν είχε καμία απολύτως... αναστολή να εφαρμόσει κάθε είδους μέτρα αν αυτό ήταν αναγκαίο για την επίτευξη συμφωνίας όσον αφορά το χρέος. Ο ΣΥΡΙΖΑ ανήλθε μεν στην κυβέρνηση διότι ήταν το κόμμα που κεφαλαιοποίησε πολιτικά τους ταξικούς αγώνες των τελευταίων 8 ετών, όμως την κυβέρνηση θα την ασκήσει σε πρώτη φάση η δεξιά του πέ-ρυγα και με στόχο — σε συνεννόηση, όπως είπαμε, με την ελληνική οικονομική ελίτ — αφενός να επιτύχει μείωση του χρέους και αφετέρου να γίνει ανεκτή η εφαρμογή ενός νέου μνημονίου αφού η "για πρώτη φορά κυβέρνηση της αριστεράς θα εφαρμόσει με κοινωνική ευαισθησία τα όποια μέτρα και δίκαια" αυτή τη φορά θα πληρώσουν και όσοι δεν πλήρωναν μέχρι τώρα". Επειδή όμως εξυφαίνονται πολλά σενάρια για το μέλλον της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης γενικότερα, η αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ θα είναι χρήσιμη για μια "συντεταγμένη έξοδο από το ευρώ". Εκτός από την ξαφνική "μας" αγάπη για τον Τσίπρα, ίσως χροιαστεί να υπάρξει και η ξαφνική "μας" αγάπη για τον Λαφαζάνη...

Και αυτή τη φορά θα πληρώσουν όσοι πλήρωναν μέχρι τώρα. Τα πολύ μεγάλα κεφάλαια άρχισαν να φεύγουν εκτός Ελλάδας ήδη από τις εκλογές του '12. Τα απλώς μεγάλα κεφάλαια δεν είχαν κανένα πρόβλημα με τον έλεγχο στην κίνηση κεφαλαίων διότι, όπως μας εξηγούσε ένας άστεγος κάποιο πρόσφατο βράδυ, "ο έλεγχος κεφαλαίων είναι μόνο για [να τρομοκρατηθούν] τα γεροντάκια και ο φτωχός κόσμος. Δεν είναι για τους προνομιούχους. Αν έχω τη δυνατότητα, μπορώ και αύριο το πρωί να εξουσιοδοτήσω έναν Εγγλέζο δικηγόρο να πάει στο υποκατάστημα της Εθνικής στο Λονδίνο, που δεν έχει έλεγχο κεφαλαίων, να σηκώσει όσα χρήματα θέλω σε μετρητά. Όλες οι κινήσεις γίνονται απ' έξω, όπως γινόταν και στην Κύπρο."

Στις ήδη διαμορφωθείσες συνθήκες με τους σχεδόν 2 εκατ. ανέργους, την "μαύρη" ανασφάλιστη εργασία να κυριαρχεί στις γραμμές τους, με δεκάδες χιλιάδες μισθωτούς να πληρώνονται έναντι και μετά από μήνες τα ημερομίσθιά τους, με δεκάδες χιλιάδες μισθωτούς να προσπαθούν να ζήσουν με τετράωρα, τρίωρα και με μηνιαίο 150 ευρώ και 250 ευρώ, και με τη σύνταξη του παππού ή της γιαγιάς να γίνεται απεγνωσμένη προσπάθεια "να καλύψει την έλλειψη εισοδήματος τριών γενεών", όπως έλεγε πρόσφατα μια "ευρωπαϊκή έρευνα για τις στρατηγικές επιβίωσης στην Ε.Ε. την εποχή της κρίσης", η "για πρώτη φορά κυβέρνηση της αριστεράς" ωθεί το μισό του πληθυσμού στη λιμοκτονία και/ή στην προσφορά εργασίας έναντι μηδαμινού αντιτίμου και άνευ όρων παράδοσης (βλέπε/ενημερώσου για το άλλο κομμάτι των ρυθμίσεων που αφορούν "τα εργασιακά" και

